

Dusza nieśmiertelna

Dusza, która grzeszy, ta umrze – Ezech. 18:4.

Czym jest śmiertelna bądź nieśmiertelna dusza? Chrześcijanin mógłby powiedzieć, że człowiek składa się zarówno z ciała, jak i duszy. Powszechnym twierdzeniem jest, że ciało jest fizyczną skorupą, w której tymczasowo mieści się dusza. Dusza jest elementem niematerialnym, pochodzącym od ducha i po śmierci opuszcza ciało, trwając nadal, na wieki w niebie lub piekle. Wiele osób jest silnie przywiązanych do tej doktryny, pocieszając się na pogrzebach bliskich tym, że ci, którzy odeszli, spoglądają na nich z nieba.

Koncepcja duszy nieśmiertelnej pochodzi sprzed czasów ustanowienia dzisiejszych głównych religii. Starożytni Egipcjanie wierzyli, że dusza człowieka jest rozłączna z ciałem i nieśmiertelna. Wierzenia egipskie pojawiły się wieki przed ukształtowaniem się judaizmu, hinduizmu, buddyzmu, chrześcijaństwa i islamu.

Greccy poganie przyjęli od Egipcjan wierzenie w duszę nieśmiertelną. Ateński filozof Platon (428-348 p.n.e.), uczeń Sokratesa, rozpowszechnił koncepcję duszy nieśmiertelnej w kulturze greckiej.

Starożytna społeczność żydowska była pod mocnym wpływem greckiej filozofii. W artykule z Żydowskiej Encyklopedii pod tytułem „Dusza nieśmiertelna” napisano:

„Wierzenie, że dusza trwa w istnieniu po śmierci ciała (...) nie jest wyraźnie przekazane w Piśmie Świętym. (...) Wierzenie w duszę nieśmiertelną dotarło do Żydów od Greków, a przede wszystkim poprzez filozofię Platona, głównego przedstawiciela tej koncepcji.”

Pierwsi ojcowie chrześcijaństwa – Justyn Męczennik, Tacjan, Athenagoras, Teofil, Ireneusz i Polikrates – zaprzeczali świadomości zmarłych oraz wiecznym cierpieniem złych. Jednakże wielu wczesnych teologów, w tym Orygenes, Tertulian i Augustyn, byli silnie powiązani z myślami Platona. Wpływ pogańskiego platonizmu na Orygenesesa i Augustyna jest znaczący. Filozof i historyk kultury Richard Tarnas, Jr., podkreśla ten fakt:

„Augustiańska formuła chrześcijańskiego platonizmu przeniknęła niemalże całą chrześcijańską myśl średniowiecznego zachodu. Chrześcijanie tak entuzjastycznie przyjmowali greckiego ducha, że Sokrates i Platon uważani byli często za natchnionych przez Boga przedchrześcijańskich świętych.” – *The Passion of the Western Mind*, 1991, str. 103.

Kościół rzymskokatolicki naucza, że każda dusza jest

bezpośrednio tworzona przez Boga; nie jest zaś „dziełem” rodziców. Jest nieśmiertelna, to znaczy, nie ginie, kiedy rozdziela się z ciałem podczas śmierci. W chwili śmierci, dusza trafia do czyśćca, nieba lub piekła i zostanie ponownie połączona z ciałem po zmartwychwstaniu.

Poglądy Kościoła Prawosławnego i Greckokatolickiego są podobne. Wierzą oni, że po śmierci, dusza jest indywidualnie sądzona przez Boga i wysyłana na „łono Abrahama” (raj tymczasowy) lub piekła (tymczasowe tortury). Na sądzie ostatecznym, Bóg sędzi wszystkich, którzy kiedykolwiek żyli. Osądzeni jako sprawiedliwi trafiają do nieba (wiecznego raju), a niesprawiedliwi do „jeziora ognia” (na wieczne tortury). Kościół Ortodoksyjny nie naucza o czyśćcu. Wiele kościołów protestanckich wierzy podobnie.

Czy Biblia uczy, że człowiek ma duszę nieśmiertelną? Logicznym podejściem byłoby w pierwszej kolejności zbadanie wszystkich wersety, które zawierają określenie „dusza nieśmiertelna” lub „dusza która nie umiera”. Problem szybko się rozwiązuje, ponieważ żadne z wyrażen nie pojawia się w Biblii. Należy zatem zbadać wersety ze słowami „dusza” i „nieśmiertelność”.

„Dusza” w Biblii

„Potem rzekł Bóg: Niech zaroją się wody mrowiem istot żywych (...)” (1 Moj. 1:20).

Tutaj po raz pierwszy pojawia się słowo dusza. Wyrażenie „istot” pochodzi od hebrajskiego słowa „nephesh”, które w Starym Testamencie jest najczęściej przetłumaczone jako „dusza”. W tym wypadku, słowo „dusza” odnosi się do zwierząt. Są inne fragmenty, gdzie hebrajskie słowo „nephesh” pojawiło się w kontekście zwierząt: „Nadto rzekł Bóg do Noego i do jego synów, którzy byli z nim, mówiąc: Oto Ja, Ja ustanawiam przymierze moje z wami i z potomstwem waszym po was, i z wszelkimi istotami żyjącymi [nephesh, dusza], które są z wami, z ptactwem, z bydłem i z wszystkimi dzikimi zwierzętami, które są z wami, z tymi wszystkimi, które wyszły z arki wraz z wszystkimi zwierzętami ziemi” (1 Moj. 9:8-10). Widać wyraźnie, że to samo hebrajskie słowo przetłumaczone w Starym Testamencie jako „dusza”, odnosi się do zwierząt jako istot żywych.

Oto inny przykład wczesnego wykorzystania słowa „dusza”: „Stworzył tedy Pan Bóg człowieka z prochu ziemi, i natchnął w oblicze jego dech żywota. I stał się człowiek duszą żywiącą” (1 Moj. 2:7, BG). Nie jest



napisane, że człowiek „ma duszę”, ale że „stał się duszą”. W tym wypadku dusza jest przedstawiona jako połączenie ciała (prochu) i tchu życia. New American Standard Bible podaje: „Człowiek stał się istotą żywą”.

Biblia naucza, że człowiek jest śmiertelny, nie zaś nieśmiertelny. Apostoł Paweł powiedział wyraźnie, że zostaniemy przemienieni na dźwięk trąby ostatecznej. Jak będziemy zmienieni? „(...) To, co śmiertelne, musi przyoblec się w nieśmiertelność” (1 Kor. 15:53). Musimy zatem być teraz śmiertelni. Nieśmiertelność jest cechą, którą możemy otrzymać przy przemianie, jeżeli pozostaliśmy wierni, ale obecnie jej nie posiadamy.

Św. Paweł napisał również: „Tym, którzy przez trwanie w dobrym uczynku dążą do chwały i czci, i nieśmiertelności, da żywot wieczny” (Rzym. 2:7). Ewidentnie, nie jesteśmy nieśmiertelni, ponieważ dopiero dążymy do niej.

Wreszcie, apostoł Paweł stwierdził, że tylko Chrystus jest nieśmiertelny (1 Tym. 6:16). Jeżeli tylko Chrystus posiada nieśmiertelność (w opisie tym Bóg jest wyłączony z porównania, por. 1 Kor. 15:27), to nie mamy duszy nieśmiertelnej.

Czy dusza może umrzeć?

Gdyby dusza faktycznie była nieśmiertelna, byłaby niezniszczalna. Ale czy tak jest? Aby odpowiedzieć na to pytanie, przyjrzyjmy się niektórym wersetom zawierającym hebrajskie słowo „nephesh” (Strong#5315) lub greckie słowo „psuche” (Strong#5590), oba przetłumaczone w Biblii jako „dusza”.

„A gdy się już zbliżał do Egiptu [Abram], rzekł do swej żony Saraj: Wiem, że jesteś piękną kobietą. Gdy więc zobaczą cię Egipcjanie, powiedzą: To jest jego żona, i zabiją mnie, a ciebie zostawią przy życiu. Mów więc, że jesteś moją siostrą, aby mi się dobrze wiodło ze względu na ciebie i abym [moja „dusza”, „nephesh”] dzięki tobie pozostał przy życiu” (1 Moj. 12:11-13).

Abram bał się o swoją duszę albo po prostu bał się śmierci. Gdyby hebrajskie słowo „nephesh” oznaczało nieśmiertelną, niezniszczalną duszę, dusza Abrahama nie mogłaby zginąć.

Jezus rozumiał duszę w taki sam sposób: „I nie bójcie się tych, którzy zabijają ciało, ale duszy [psuche] zabić nie mogą; bójcie się raczej tego, który może i duszę i ciało zniszczyć w piekle”.

Werset ten wyraźnie mówi o możliwości zniszczenia duszy. Jezus odnosi się właściwie do możliwości trwałego unicestwienia przez Boga życia tych, którzy okażą

się niepoprawni.

Ezechiel dostarczył dalszego potwierdzenia: „Dusza, która grzeszy, ta umrze” (Ezech. 18:4, BG). Bóg powiedział Adamowi, że jeżeli będzie spożywał z drzewa żywota, na pewno umrze. Grzech prowadzi do śmierci: „(...) Na wszystkich ludzi śmierć przyszła, bo wszyscy zgrzeszyli” (Rzym. 5:12). Każda dusza (człowiek) grzeszy i w konsekwencji, każda umiera (Rzym. 6:16, 23).

Skoro człowiek jest duszą, w odróżnieniu od poglądu, że człowiek ma duszę, dlaczego niektóre wersety mówią o „mojej duszy”, „jej/jego duszy”, czy „twojej duszy”, tak jakbyśmy posiadali duszę? Oto kilka przykładów:

„I nagotuj mi potrawy smaczne, w jakich się kocham, i przynieś mi, a będę jadł, abyć błogosławiła dusza moja, pierwiej, niż umrę” (1 Moj. 27:4, BG).

Wyrażenie „moja dusza” została przetłumaczona jako „ja” w Good News Bible, „się” w Companion Bible i „mnie” w Basic English Bible. Jak wynika z tych oraz wielu innych przekładów, wyrażenie „moja dusza” w przekładzie Biblii Króla Jakuba odnosi się do Izaaka. To nie niewidzialna „dusza Izaaka” błogosławiła Jakuba, ale sam Izaak.

„Tak mówi Pan: Nie łudźcie samych siebie [nephesh] słowami: Chaldejczycy na pewno od nas odstąpią, gdyż nie odstąpią” (Jer. 37:9). New American Standard Bible poprawnie tłumaczy hebrajskie słowo „nephesh” jako „siebie”, ponieważ ma to większy sens niż przetłumaczenie wyrazu jako „swoich dusz”.

„Bo pyszni się bezbożny zachcianką swoją [nephesh], a chciwiec bluźni, znieważa Pana” (Ps. 10:3). W tym przypadku tłumacze nie przełożyli słowa „nephesh” jako dusza.

Fakt, że dusza odnosi się do człowieka w rozumieniu fizycznym, a nie w rozumieniu oddzielnego niematerialnego bytu powstałego z ducha, potwierdza Pismo Święte, łącząc duszę z ludzkimi cechami. Oto niektóre przykłady.

„(...) Nie troszczcie się o życie swoje [psuche – dusza, istnienie], co będziecie jedli albo co będziecie pili (...)” (Mat. 6:25).

„Ja jestem dobry pasterz. Dobry pasterz życie swoje [psuche – dusza, istnienie] kładzie za owce. (...) Jak Ojciec mnie zna i Ja znam Ojca, i życie swoje [psuche] kładę za owce” (Jana 10:11,15)



„(...) Którzy oddali życie swoje [psuche – dusza, istnienie] dla imienia Pana naszego, Jezusa Chrystusa” (Dz. Ap. 15:26).

„I jedna trzecia zwierząt żyjących w morzu [psuche – dusza, istnienie] zginęła, a jedna trzecia okrętów uległa zniszczeniu” (Obj. 8:9).

Gdyby greckie słowo „psuche” odnosiło się do duszy nieśmiertelnej, wersety te mówiłyby o tym, że dusza spożywa, umiera, jest zagrożona śmiercią lub jest morskim stworzeniem. Nic z tego nie mogłoby się odnosić do duszy nieśmiertelnej.

Ciało, dusza i duch

„A sam Bóg pokoju niechaj was w zupełności poświęci, a cały duch wasz i dusza, i ciało niech będą zachowane bez nagany na przyjście Pana naszego, Jezusa Chrystusa” (Tes. 5:23).

Wielu uważa, że werset ten dowodzi nieśmiertelności duszy. Jednakże wielu uważa również, że słowa dusza i duch pojawiają się w Piśmie Świętym zamiennie, odnosząc się do duszy nieśmiertelnej. Byłoby to nielogiczne i zbyt proste twierdzić, że zarówno dusza, jak i duch są zachowane, ponieważ Paweł wyraźnie opisuje trzy różne rzeczy: ciało, duszę i ducha.

Mimo że istotnie, każdy chrześcijanin posiada ciało, życie (duszę) i ducha świętego, to jednak św. Paweł nie mógł mówić o jednostkach, ponieważ ciała Chrześcijan w Tesalonice nie zostały zachowane i rozpadły się w proch, jak wszystkie inne ciała. Słowa ciało, dusza i duch występują w liczbie pojedynczej, nie mnogiej, ponieważ apostoł mówi do zboru w Tesalonice, a nie do społeczności, czy jednostek w tymże zborze.

Wyrażenia ciało, dusza i duch zostały użyte w sposób przenośny w odniesieniu do całego Kościoła. Prawdziwy duch został zachowany w „maleńkim stadku”. Jej ciało jest dzisiaj dostrzegalne, a dusza, działalność i inteli-

gencja jest wszędzie świadectwem, jako blask i świadectwo dla świata.

Twierdzenie, że dusza jest nieśmiertelna zarzuca Bogu kłamstwo, ponieważ powiedział Adamowi, że jeżeli będzie spożywał z drzewa żywota, umrze (1 Moj. 2:17). Szatan powiedział Ewie, że nie umrze (1 Moj. 3:4). Jeżeli dusza jest nieśmiertelna, Adam nie umarł, ponieważ jego dusza żyje wiecznie.

Jeżeli dusza jest nieśmiertelna, a po śmierci świadomość pozostaje, to dlaczego Jezus powiedział, że „Łazarz śpi”, w którym to stanie brak jest świadomości? W tamtej chwili, nie żył on już od czterech dni (werset 39). Z pewnością Jezus nie ściągnąłby Łazarza na ziemię z niebiańskiej chwały.

Gdyby doktryna o duszy nieśmiertelnej była prawdziwa, Biblia zaprzeczałaby sama sobie. Jezus powiedział, że nadchodzi godzina, kiedy wszyscy wyjdą z grobów (Jana 5:28,29). Dlaczego mieliby wychodzić z grobów, skoro ich dusze byłyby w niebie? Czy ciała miałyby być połączone z duszami pozostającymi w niebie? Jeżeli w niebie potrzebne byłyby ciała, jak dusze przetrwały bez nich?

Uzmysłowienie sobie tego, że dusza jest śmiertelna, pozwala zrozumieć dlaczego Kościół może być określony jako dążący do nieśmiertelności (Rzym. 2:7). Śpiący, nieświadomi umarli, zostaną któregoś dnia wzbudzeni i powstaną z grobów (Jana 5:28,29; Joba 14:11-15; Ps. 17:15; Dz. Ap. 24:15,16). Równocześnie: „(...) Ziemia będzie pełna poznania Pana jakby wód, które wypełniają morze” (Izaj. 11:9). „I pójdzie wiele narodów, mówiąc: Pójdźmy w pielgrzymce na górę Pana i do świątyni Boga Jakuba, i będzie nas uczył swoich dróg, abyśmy mogli chodzić jego ścieżkami (...)” (Mich. 4:2). W królestwie Bożym na ziemi, ludzkość zostanie wzbudzona z martwych i po raz pierwszy będzie miała prawdziwą możliwość poznania Bożych ścieżek sprawiedliwości, ponieważ Szatan będzie związany i nie będzie już mógł zwodzić ludzi (Obj. 20:3).

Karavas Peter